

Helmikuu 2012

Sanaston uutiskirje

Toimittanut Anna Storm, anna.storm@sanasto.fi

LAINAUSKORVAUSTILITYS LÄHESTYY - TARKISTA TEOSLUETTELOSI!

Sanasto tilittää lainauskorvauksia seuraavan kerran maaliskuussa 2012. Valitettavan monen tekijän teosluettelo on kuitenkin puutteellinen. Jotta saisit kaikki itsellesi kuuluvat lainauskorvaukset, tulee järjestelmään viedä kaikki eri ISBN-tunnuksilla ilmestyneet teoksesi. Teoksiin tulee merkitä myös oma tekijärooli teoksessa sekä tekijöiden kokonaislukumäärä. Tekijän tulee itse huolehtia teosluettelonsa täydentämisestä. Teosluettelon täydentäminen on nyt helppoa, sillä kansallisbibliografia Fennica on otettu osaksi lainauskorvausjärjestelmää. [Lue lisää seuraavalta sivulta!](#)

Kuva: Katja Lösoinen

Virpi Hämeen-Anttila on Sanaston uusi puheenjohtaja. Lue hänen terveisensä Sanaston asiakkaille [sivulla 3.](#)

OSALLISTU TEKIJÄN- OIKEUSKOULUTUKSEEN!

Sanasto järjestää asiakkailleen vuonna 2012 ilmaista tekijänoikeuskoulutusta. Ensimmäinen koulutus järjestetään maaliskuussa Helsingissä.

[Lue lisää sivulta 7.](#)

Sanasto löytyy nyt myös Facebookista! Seuraa sivuamme niin saat uusimmat kuulumiset suoraan omaan uutisvirtaasi.

www.facebook.com/sanasto

Ota yhteyttä Sanastoon!

Annankatu 29 A, 7. krs
00100 Helsinki
www.sanasto.fi

info@sanasto.fi
puh. +358 9 5629 3300
fax + 358 9 5629 3322

TÄYDENNÄ TEOSLUETTELOSI

VIIMEISTÄÄN 28.2.2012!

Lainauskorvauksia tilitetään seuraavan kerran maaliskuussa 2012, jolloin maksetaan täydennystilitykset vuosien 2007–2009 määrärahoista sekä ensimmäinen tilitys vuoden 2010 määrärahoista. Varmistathan ennen helmikuun loppua, että oma teosluettelosi on ajan tasalla. Se käy nyt helposti, sillä kansallisbibliografia Fennica, joka käsittää lähes kaikki suomalaiset painojulkaisut, on otettu osaksi lainauskorvausjärjestelmää. Lainauskorvausjärjestelmä sisältää Fennican tiedot vuodesta 1972, josta saakka ISBN-järjestelmä on ollut käytössä.

Toimi seuraavasti:

- Kirjaudu lainauskorvausjärjestelmään käyttäjätunnuksellasi ja salasansallasi. Jos olet unohtanut salasanasasi, voit tilata sähköpostiisi salasanan vaihtolinkin Unohtunut salasana -toiminnolla.
- Varmista, että Nimitiedot-välilehdeltä löytyvät kaikki tekijänimesi (nimi, jolla teokset julkaistu). Voit lisätä nimiä Lisää tekijänimi -painikkeella.
- Paina Teostiedot-välilehdellä näkyvää tekstiä "Voit etsiä nimitiedoillasi löytyviä teoksia Kansallisbibliografiasta. Etsi tästä". Saat listan teoksista, jotka eivät ole teoslistassasi ja joiden tiedoissa on Fennicassa tekijänimesi.
- Valitse listalta omat teoksesi, ja paina "Lisää valitut". Järjestelmä kertoo, mikäli kaikki Fennicasta löytyvät ISBN-tunnukset ovat jo teosluettelossasi.
- Merkitse jokaisen teoksen kohdalle tekijäroolisi ja kirjoittajien lukumäärä. Muista tallentaa tiedot!
- Mikäli teoksen on kirjoittanut tekijäryhmä, kaikkien tekijöiden nimiä ei välttämättä löydy Fennicasta. Jos kirjaa ei löydy tekijänimelläsi Fennicasta, voit lisätä sen Lisää teos -toiminnolla.
- Huomioithan, että sama teos on voinut ilmestyä eri ISBN-tunnuksilla. Huolehdi siis itse, että teosluettelosi on mahdollisimman täydellinen.

VEROASIAA

Tekijänoikeuskorvaukset ovat veronalaista tuloa. Voit tarkastaa Sanastolla tiedossa olevan veroprosenttisi lainauskorvausjärjestelmästä.

Jos haluat muuttaa verotustietoasi, lähetä Sanastolle verokorttisi (sivutulo-, freelance- tai käyttökorvausverokortti). Sanasto ei voi toimittaa ennakonpidäystä palkkatuloa varten myönnetyn verokortin nojalla.

Mikäli Sanastolla ei ole ajantasaista verotietoa, pidätetään korvauksista veroa 60 %.

Huom!

Eläkkeellä olevien tekijöiden verotustietoja Sanasto ei saa suoraan verottajalta, vaan tekijän tulee toimittaa verokortti vuosittain. Kortin tulee olla sivutulo-, freelance- tai käyttökorvausverokortti.

Ulkomailla asuvien lähdeverokortillisten tekijöiden verotustietoja Sanasto ei saa suoraan verottajalta, joten lähdeverokortti on toimitettava vuosittain.

TILITYSAIKATAULU 2012

Maaliskuu 2012, maksupäivä 13.3.2012

- Lainauskorvaukset: täydennystilitys vuosilta 2007–2009, ensimmäinen tilitys vuodelta 2010
- Celia-omakirjalainakorvaukset: täydennystilitys vuosilta 2006–2010, 2011 ensimmäinen tilitys
- Celia-oppikirjakorvaukset: tilitykset vuosilta 2006–2010
- Radio- ja televisiokäyttökorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan
- Muut tekijänoikeuskorvaukset ja esityskorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan

Kesäkuu 2012, maksupäivä 11.6.2012

- Celia-oppikirjakorvaukset: tilitykset vuosilta 2006–2011
- Radio- ja televisiokäyttökorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan
- Muut tekijänoikeuskorvaukset ja esityskorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan

Syyskuu 2012, maksupäivä 10.9.2012

- Celia-oppikirjakorvaukset: tilitykset vuosilta 2006–2011
- Radio- ja televisiokäyttökorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan
- Muut tekijänoikeuskorvaukset ja esityskorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan

Joulukuu 2012, maksupäivä 3.12.2012

- Lainauskorvaukset: täydennystilitys vuosilta 2007–2010, ensimmäinen tilitys vuodelta 2011
- Celia-omakirjalainakorvaukset: täydennystilitys vuosilta 2006–2011
- Celia-oppikirjakorvaukset: tilitykset vuosilta 2006–2011
- Radio- ja televisiokäyttökorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan
- Muut tekijänoikeuskorvaukset ja esityskorvaukset: tilitykset toteutuneen käytön mukaan

puheenjohtajalta

● ● ● ● ● ● ● ● ●
Vuoden vaihtuessa olen saanut viestikapulan Paavo Ahoselta, joka toimii Sanaston puheenjohtajana neljä vuotta. Otan toimeni vastaan kiitollisena ja nöyränä. Niin paljon on saavutettu hänen kautenaan, että kaikkea on turha yrittää luetella.

Lyhyesti voisi todeta, että suuri osa siitä, mikä oli neljä vuotta sitten suunnitelmina papereissa, on nyt todellisuutta. Lainauskorvausjärjestelmä on toimiva ja laaja-alainen ja viritetty kehittymään edelleen tulevien vuosien aikana. Tämän on tehnyt mahdolliseksi suhteellisen pienen, mutta sitäkin ahkeramman ja omistautuneemman joukon työ.

Myönnän, etten ymmärtänyt Sanaston keskeistä merkitystä kaltaisilleni tekstintekijöille ennen kuin siitä tuli uuden pestini takia välttämätöntä. Nyt ymmärrän ja haluan, että mahdollisimman moni muukin ymmärtää. Sanaston on tulevaisuudessa perustehtäviensä ohessa vahvistettava yhteyksiään kaikille tasoille, joilla on tekijänoikeuksien kanssa mitään tekemistä.

Politiikkatyöryhmän ponnistukset ovat osoittaneet, mikä merkitys on päättäjien kasvavalla tiedolla tekijänoikeuksista ja lainauskorvauksesta. Kaikki kirjallisuuden tekijät pitäisi saada Sanaston piiriin paitsi korvausten, myös tiedotuksen vuoksi. Liian moni tuntee huonosti oikeutensa tekijänä. Ei tässä kyllin. Sähköisen viestinnän mullistaessa maailmaa tekijän oikeutta teoksiinsa täytyy puolus-

taa myös tavallisen kansalaisen edessä. Hänen täytyy tajuta, että kirjailija ei ole ahne elätti vaan työntekijä siinä missä muutkin, ja halu käyttää luovan työn hedelmiä rajoittamatta ja ilmaiseksi on sama kuin tahtois tehdä ostoksia kaupassa ja syödä ravintolassa rajoittamatta ja ilmaiseksi.

Sanastossa on tehty pitkiä päiviä. Moni iso asia on nyt kunnossa. Se vapauttaa energiaa muualle – myös ansaittuun lepopetkeen uurastuksen lomassa ja iloon ja ylpeyteen siitä, mitä on saavutettu. Olen iloinen, kun pääsen osaksi tätä mainiota joukkoa, joka työskentelee arvokkaan päämäärän hyväksi.

Virpi Hämeen-Anttila

Sanaston puheenjohtaja

UUTTA LAINAUSKORVAUSJÄRJESTELMÄSSÄ

KIRJALLISUUDEN KUVITUKSELLE MAKSETTAVA LAINAUSKORVAUS TULLAAN JATKOSSA VÄHENTÄMÄÄN TEKSTIN TEKIJÖILLE MAKSETTAVASTA OSUUDESTA. VÄHENNYKSET OTETAAN ENSIMMÄISTÄ KERTAA KÄYTTÖÖN MAALISKUUSSA 2012 VUODEN 2010 MÄÄRÄRAHOJA TILITETTÄESSÄ.

Lainauskorvausta hallinnoi Suomessa kolme tekijänoikeusjärjestöä: Sanasto tekstin tekijöiden, Kopiosto kuvataiteellisten teosten ja valokuvateosten tekijöiden sekä Teosto musiikin tekijöiden osalta. Valtion budjetissa määräytyvä lainauskorvausmääräraha jaetaan järjestöjen kesken siten, että Teoston osuus määrärahasta (musiikin lainaamisen osuus, eli n. 10 %) erotetaan ensin. Loppuosa määrärahasta, eli n. 90 % jaetaan Kopioston ja Sanaston kesken ja jaetaan kirjallisuuden tekstin ja kuvan tekijöille. Muun muassa kuvittajat, valokuvaajat ja sarjakuvantekijät voivat hakea lainauskorvauksia Kopiostosta. Yhden kirjallisen julkaisun lainaamisesta tulee maksaa teoksen tekijöille yksi lainakohtainen korvaus.

Kaikille teoslajeille on tähän saakka maksettu yhtä suurta lainauskorvausta. Nyt lainauskorvausjärjestelmän kehitystyön tuloksena kuvan tekijöille maksettava korvaus tullaan vähentämään eniten kuvaa sisältävien teosluokkien korvauksista. Teosluokat, joita vähennys koskee, ovat *lasten kuvakirjat*, *sadut* sekä *sarjakuvat*. Teoslajit määrittyvät kirjastoluokkien mukaisesti. Kuvavähennyksellä pyritään oikeudenmukaisempaan lainauskorvausten jakoon. Sanasto ja Kopiosto ovat sopineet kir-

Juha Pihlajaniemi
Lakimies, OTM

juha.pihlajaniemi@
sanasto.fi

jastoluokkakohtaisesti, kuinka lainakohtainen korvaus jakautuu tekstin ja kuvan tekijöiden kesken. Neuvotteluissa pyrittiin löytämään keskimääräinen tekijänoikeussuojan alaisen kuvan määrä tietyssä teoslajissa. Määritelty kuvan osuus vähentää tekstin tekijän osuutta näissä teosluokissa, sillä näiltä osin lainaamisesta maksettava osuus on siirtynyt Kopiostoon kuvantekijälle maksettavaksi.

Myös muut kuin edellä mainitut teoslajit sisältävät kuvia. Tekijänoikeussuojan alaista kuvitusta on näissä teoslajeissa kuitenkin keskimäärin niin vähän, ettei jakoa ole toistaiseksi ollut mahdollista ottaa korvausten jaossa huomioon. Kuvien määrä myös vaihtelee muissa teoslajeissa huomattavasti vähennyksen piirissä olevia teoslajeja enemmän.

Valokuvien osalta tekijänoikeudessa tehdään ero *teosvalokuviin* ja *tavallisiin valokuviin*. Lain mukaan lainauskorvausta ei makseta tavallisten valokuvien lainaamisesta. Ollakseen teos valokuvan tulee olla riittävän itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä luovan työn tulos, eli ylittää *teoskynnys*. Usein esitetään kysymys, olisiko joku toinen päätyneet samantyyppiseen ratkaisuun kuvaa ottaessaan. Mikäli vastaus on kieltävä, teoskynnys yleensä ylittyy. Valokuvien osalta teoskynnys on käytännössä melko korkea, minkä vuoksi lainauskorvausta jaettaessa teosvalokuvien osuus ei ole kovin merkittävä.

UUDISTUS EI VAADI TEKIJÄLTÄ TOIMENPITEITÄ

Kuvavähennyksen jälkeen

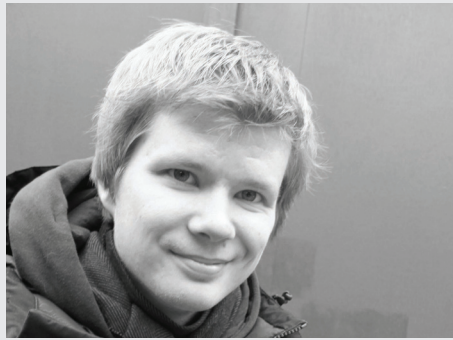
- teosluokassa **sadut** tekstin tekijä saa 73 % julkaisun lainakohtaisesta korvauksesta
- teosluokassa **lasten kuvakirjat** tekstin tekijä saa 41 % julkaisun lainakohtaisesta korvauksesta
- teosluokassa **sarjakuva** tekstin tekijä saa 37,7 % julkaisun lainakohtaisesta korvauksesta

Lainauskorvausjärjestelmä laskee kuvavähennyksen automaattisesti, eikä uudistus ei vaadi tekijältä mitään toimenpiteitä.

Vähennykset perustuvat Sanaston ja Kopioston neuvottelutulokseen, jonka Sanaston hallitus on hyväksynyt.

TERVEISIÄ TOIMISTOLTA!

SANASTOSSA ALOITTI
VUODENVAIHTEESSA
KAKSI OPISKELIJA-
HARJOITTELIJAA,
TUOMO NUORLUOTO
JA ALMA SNELLMAN.
ALMA JA TUOMO VOI-
VAT OLLA AVUKSI MUUN
MUASSA TEOSLUETTE-
LON TÄYDENNYKSESSÄ.
TUTUSTU HEIHIN
OHESSA!

Tuomo Nuorluoto
tuomo.nuorluoto@sanasto.fi

Hei! Olen 24-vuotias antiikin kielten ja kirjallisuuden opiskelija Helsingistä. Opintoni humanistisessa tiedekunnassa aloitin syksyllä 2006 ja tällä hetkellä ne näyttävät kulkevan mukavasti kohti maisteriutusta. Välissä olen myös ehtinyt pyörähtää Roomassa, jossa vietin lukukauden vaihdossa ja seuraavana vuonna kuukauden Villa Lantessa. Opintojeni sivussa olen henkeni pitimiksi tehnyt työkseni kaikenlaista aina Kansallisarkiston digitointihankkeesta ja yliopistotutkijoiden julkaisulistojen tallentamisesta vakuumuutusten käsittelyyn vakuutusyhtiössä.

Sanastosta kiinnostuin heti huomattuani ilmoituksen harjoittelupaikasta. Kirjallisuus on yksi intohimoistani, mistä syystä koen tekeväni jotain itselleni tärkeää voidessani työni kautta tukea ja edistää suomalaista kirjallisuutta ja sen tekijöitä. Itse luen paljon kaunokirjallisuutta, niin kotimaista kuin käännettyäkin, sikäli kun tentti- ja tutkimuskirjallisuudelta ehdin, ja tietysti opintojeni puolesta myös antiikin kirjallinen traditio on sydäntäni lähellä. Viime aikoina olen, ehkä hieman jälkijunassa, löytänyt suomalaisen 2000-luvun kirjallisuuden, josta olen ilokseni löytänyt runsain määrin nokkelaa ja paikoin jopa koukuttavaa proosaa ja runoutta.

Alma Snellman
alma.snellman@sanasto.fi

Moi, olen Alma, talven mittaan töölöläistynyt 22-vuotias opiskelija Helsingin yliopistosta. Pääaineenani luen kolmatta vuotta talous- ja sosiaalishistoriaa valtiotieteellisessä tiedekunnassa, ja siinä sivussa olen opiskellut myös antropologiaa, viestintää sekä sosiaalipolitiikkaa. Opiskelun ohella olen ollut innostunut järjestötoiminnasta ja toimin viime vuonna ainejärjestöni hallituksen puheenjohtajana.

Hain Sanastolle opiskelijaharjoittelijaksi, koska olen hyvin kiinnostunut kirjallisuudesta sekä kirjallisuusalasta. Lukeminen on aina ollut minulle rakas ja tärkeä harrastus, minkä lisäksi olen ajoittain melko tuottelias pöytälaatikkokirjoittaja. Kokemusta kirja-alalta olen kerännyt jo aiemmin vaihtelevista työsuhteista: abivuoden kesäloman vietin kirjakustantamon postituksessa, ja välivuoteni sekä opiskeluni alkuvaiheessa ehdin toimia kolme vuotta myyjänä Akateemisessa Kirjakaupassa.

Harjoittelujaksosta Sanastolla olen tähän mennessä tykännyt kovasti. Kolmessa viikossa olen jo ehtinyt oppia paljon uutta ja päässyt samalla tutustumaan kirjallisuuskenttään vähän erilaisesta näkökulmasta.

SANASTON HALLITUS VUONNA 2012

Kuva: Katja Lösönen

Virpi Hämeen-Anttila, puheenjohtaja

Kirjailija Virpi Hämeen-Anttila aloitti kaksivuotisen kautensa Sanaston puheenjohtajana vuoden 2012 alussa. Hämeen-Anttila edustaa hallituksessa Suomen Kirjailijaliittoa.

Hämeen-Anttila tunnetaan paitsi kirjailijana, myös kääntäjänä, kuvittajana ja tutkijana. Hän opettaa Helsingin yliopistossa sanskritin kieltä sekä Intian kirjallisuutta, historiaa, filosofiaa ja kulttuurihistoriaa.

virpi.hameen-anttila@helsinki.fi

Kuva: Juha Lento

Paavo Ahonen

Sanastoa neljä vuotta puheenjohtajana luotsannut Ahonen jatkaa hallituksessa Suomen tietokirjailijat ry:n edustajana.

papukka@gmail.com

Mary-Ann Bäcksbacka

Finlands svenska författareförening rf:n edustaja Bäcksbacka aloittaa toisen vuotensa Sanaston hallituksessa.

mary-ann.backsbacka@pp.inet.fi

Jaakko Kankaanpää

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:n edustaja jatkaa hallituksessa varapuheenjohtajan ominaisuudessa.

jaakko.kankaanpaa@dnainternet.net

Kuva: Jouko Keski-Säntti

Mari Koskinen

Suomen tietokirjailijat ry:n lakimies Koskinen aloittaa hallituksessa paikkansa jättäneen Pauliina Sundqvistin tilalla.

mari.koskinen@suomentietokirjailijat.fi

Kuva: Tomi Kontio

Suvi Oinonen

Suomen Kirjailijaliitto ry:n toiminnanjohtaja siirtyi varajäsenestä Sanaston hallituksen varsinaiseksi jäseneksi.

suvi.oinonen@kirjailijaliitto.fi

TEKIJÄ – TUNNE OIKEUTESI!

Ilmoittaudu Sanaston järjestämään tekijänoikeuskoulutukseen.

Kun olet kirjoittanut tai kääntänyt kirjan, tiedätkö mitä oikeuksia sinulle tekijänä syntyy?

Mitkä oikeudet siirtyvät kustannussopimuksella kustantajan hallinnoitavaksi ja mitkä oikeudet säilyvät sinulla itselläsi?

Mitä on kirjallisuuden jälkikäyttö ja millaisista tilanteista sinun tulisi saada korvausta teoksesi käytöstä?

SANASTO JÄRJESTÄÄ VUONNA 2012 ASIAKKAILLEEN MAKSUTONTA TEKIJÄNOIKEUSKOULUTUSTA. ENSIMMÄINEN KOULUTUS JÄRJESTETÄÄN HELSINGISSÄ MAALISKUUSSA. MUKAAN MAHTUU 50 ENSIMMÄISTÄ.

ILMOITTAUDU SÄHKÖPOSTITSE OSOITTEESEEN INFO@SANASTO.FI TAI PUHELIMITSE +358 9 5629 3300. OSALLISTUMINEN VAHVISTETAAN HENKILÖKOHTAISESTI.

**Sanaston tekijänoikeuskoulutus
keskiviikkona 21.3.2012 klo 13–16**

Paikka ilmoitetaan osallistujille myöhemmin.

LASTEN OMA RADIO ALOITTI TOIMINTANSA

Vuoden 2012 alussa Suomessa aloitti toimintansa valtakunnan ensimmäinen ainoastaan lapsille suunnattu radiokanava, Lasten oma radio. Lastenmusiikin lisäksi kanavalla kuullaan satuja, kuunnelmia sekä muuta lapsille suunnattua ohjelmaa.

Sanasto ja Lasten oma radio ovat solmineet vuoden mittaisen sopimuksen kirjallisuuden käytöstä kanavan internetradiotoiminnassa. Lupa kattaa teosten suoran luennan, ja dramatisoinneista esimerkiksi kuunnelmiksi sovitaan erikseen. Sanasto kerää käytöstä kertyvät korvaukset ja tilittää ne tekijöille tilitysaikataulunsa mukaisesti.

Sanasto hallinnoi tekijänoikeuslain 25 f §:n mukaista sopimuslisenssialuetta, joka koskee kirjallisuuden käyttöä radiossa ja televisiossa. Sopimuslisenssin perusteella Lasten oma radio saa käyttää myös Sanastoon kuulumattomien tekijöiden teoksia. Jokaisella tekijällä on kuitenkin halutessaan oikeus kieltää teostensa käyttö Lasten oman radion ohjelmissa. Tekijän tulee ilmoittaa kiello-oikeutensa käyttämisestä Sanastoon, josta kiello välitetään Lasten oman radion tietoon.

www.lastenradio.fi

Suomen lainauskorvausmäärärahaan 20 prosentin korotus

Sanaston Kirja elää -kampanjan osalta mennyt vuosi päättyi iloisissa merkeissä, sillä eduskunnan valtiovarainvaliokunta päätti korottaa vuoden 2012 lainauskorvausmäärärahaa hallituksen ehdottamasta 3,3 milj. eurosta 3,625 milj. euroon. Valiokunta toteaa suoraan mietinnössään lainauskorvausmäärärahojen olleen riittämättömällä tasolla lainauskorvauksen koko olemassaolon ajan.

Mietinnössä todetaan myös lainauskorvausjärjestelmän kohtelevan kirjallisuuden lajeja eri tavalla, sillä opetus- ja tutkimuskirjastoista tapahtuvasta lainaamisesta ei edelleenkään makseta korvausta. Tämän vuoksi valiokunta kiirehtii toimenpiteitä eduskunnan jo vuonna 2006 hyväksymän lausuman johdosta, että lainaaminen myös opetus- ja tutkimuskirjastoista otetaan korvauksen piiriin. Valtiovarainvaliokunta pitää välttämättö-

mänä, että määräraha nostetaan sellaiselle tasolle, että tekijät saavat kohtuullisen korvauksen teostensa lainaamisesta.

Suunta on oikea, ja vallitsevassa taloustilanteessa 20 % korotus on hyvä alku tilanteen korjaamiseksi. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että Suomi on edelleen valovuosia jäljessä pohjoismaisesta lainauskorvaustasosta. Määräraha on aivan liian pieni, jotta tekijöiden oikeus saada riittävä korvaus teostensa lainaamisesta toteutuisi. Kirja elää -kampanja jatkuu siis myös vuonna 2012. Seuraa kampanjan kotisivuja osoitteessa www.kirjaelää.fi. Päivitämme uutiset myös Sanaston Facebook-sivulle www.facebook.com/sanasto.